

Monitoring regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego

Olsztyn, październik 2016 r.

**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

Zdrowe życie, czysty zysk

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
II. CEL MONITOROWANIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI.....	4
III. ORGANIZACJA SYSTEMU MONITOROWANIA.....	5
IV. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO- MAZURSKIEGO.....	9
V. TRYB I HARMONOGRAM PREZENTACJI WYNIKÓW	15
VI. UWARUNKOWANIA I CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA SUKCES PROCESU MONITORINGU	15

Wykaz stosowanych skrótów

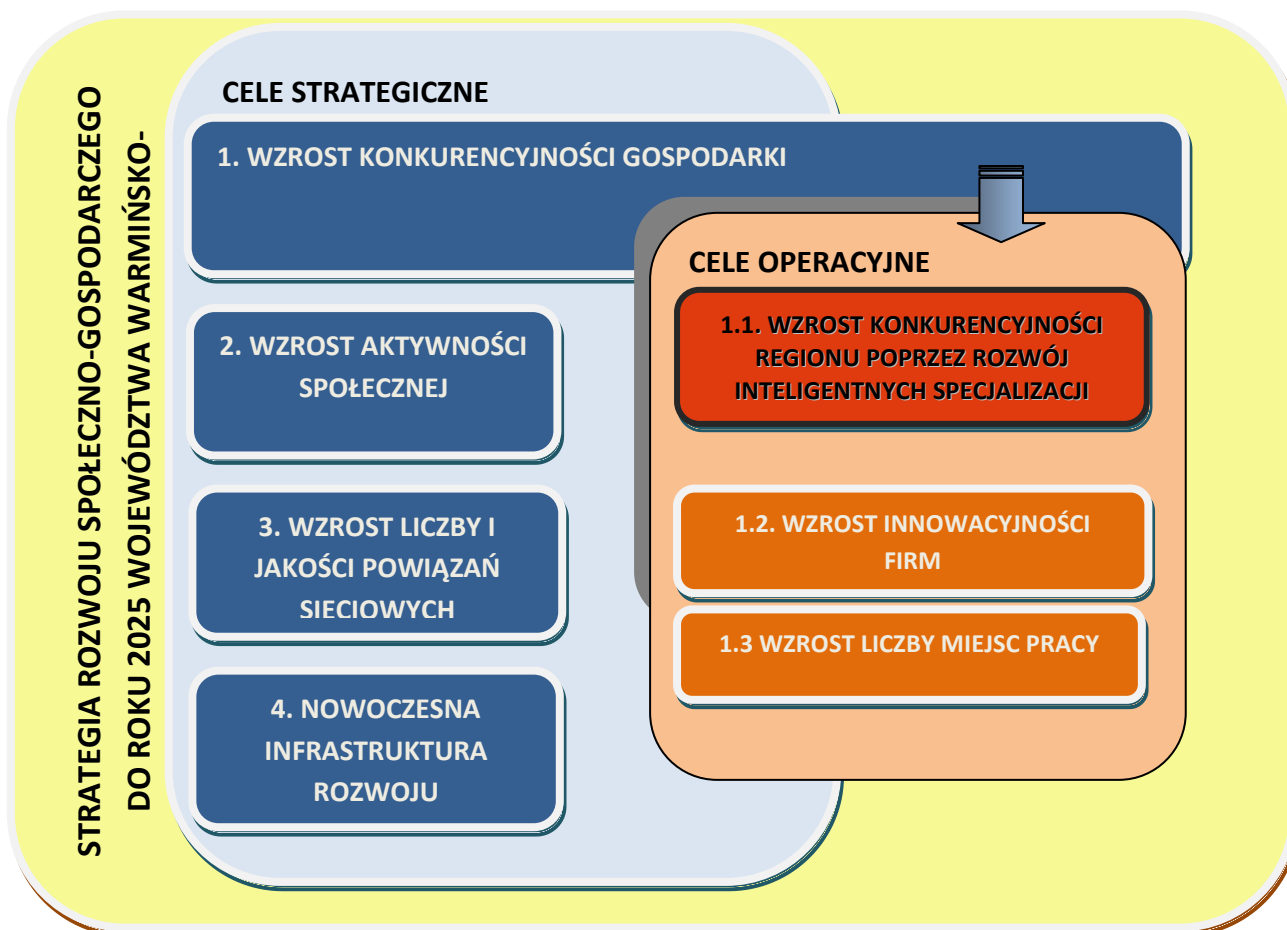
B+R+I	badania, rozwój, innowacje
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IS	inteligentne specjalizacje
RKS ds. RSI	Regionalny Komitet Sterujący ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
RSI WiM	Regionalnej Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020
Strategia WiM 2025	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
UM	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

I. WPROWADZENIE

Inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego tj. *Ekonomia Wody, Drewno i meblarstwo oraz Żywność wysokiej jakości* zostały zdefiniowane i scharakteryzowane w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*¹ (por. rysunek 1). Bezpośrednio odnosi się do nich cel operacyjny 1.1. „Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji”, w ramach którego przewidziano pięć kierunków działań („jakość produktów i usług”, „sektor naukowy i badawczo-rozwojowy”, „inne instytucje otoczenia biznesu”, „współpraca” oraz „aktywność promocyjna i wystawiennicza”).

Rysunek 1

Regionalne inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się że głównym narzędziem wsparcia rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 – kluczowy instrument wdrażania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego.

¹ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr XXVIII/553/13 z dnia 25 czerwca 2013 r. (<http://strategia2025.warmia.mazury.pl>)

W Programie wsparcie zaplanowane zostało w taki sposób, by inwestycje w sferze gospodarczej regionu koncentrowały się na rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji. Oprócz wsparcia pochodzącego z RPO WIM 2014-2020 źródłami finansowania działań na rzecz rozwoju IS regionu mogą być także:

1. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 (w obszarze m.in. innowacji, badań i rozwoju, konkurencyjności przedsiębiorstw);
2. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (w obszarze m.in. innowacji i podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw);
3. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (w obszarach edukacji, podnoszenia wiedzy i umiejętności);
4. Program Horyzont 2020 realizowany przez Komisję Europejską, w ramach którego wspierane są działania B+R.

Ramy finansowe wsparcia inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2023 zostały przyjęte przez Zarząd Województwa 24 listopada 2015 r.

System monitorowania inteligentnych specjalizacji uwzględnia założenia metodologiczne i organizacyjne monitorowania *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. W Strategii WiM 2025 opisano organizację procesu, tryb i harmonogram prezentacji wyników oraz wskaźniki realizacji Strategii (celu głównego, celów strategicznych i operacyjnych). Na potrzeby uszczegółowienia procesu monitorowania inteligentnych specjalizacji powstał również raport pn. „*Zarządzanie i monitoring inteligentnych specjalizacji w województwie warmińsko-mazurskim*” stanowiący jeden z produktów *Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego*². W przedmiotowym raporcie opisano model monitoringu inteligentnych specjalizacji oraz wskazano niezbędne wskaźniki. Ostatnim etapem prac jest realizacja zamówienia planowanego w 2016 r., w ramach którego m.in. określone zostaną wartości bazowe i docelowe wskaźników oraz powstanie elektroniczne narzędzie monitorowania inteligentnych specjalizacji (na bazie arkuszy Excel).

II. CEL MONITOROWANIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI

Jak wskazano w Podręczniku RIS 3³ celem monitorowania jest „sprawdzenie, że działania zostały zaplanowane, środki finansowe są wykorzystywane prawidłowo i wydawane na realizację zaplanowanych produktów, a wskaźniki rezultatu zmierzają w pożądanym kierunku”. Stąd przyjęto, że monitoring inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego będzie miał na celu:

- **cykliczne dostarczenie informacji zwrotnej dla decydentów Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Zarząd Województwa, radni Sejmiku Województwa) nt.:**

- czy strategia jest realizowana zgodnie z planem (monitoring nakładów i działań)
- czy osiągane są zakładane rezultaty (monitoring efektów)
- pojawiania się nowych obszarów o potencjale tworzenia przewag konkurencyjnych regionu

przez co stanowić będzie podstawę do korekty polityki wobec inteligentnych specjalizacji;

² *Badanie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego. Zarządzanie i monitoring inteligentnych specjalizacji w województwie warmińsko-mazurskim*” Geoprofit Wojciech Dziemianowicz, ECORYS Polska Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Warszawa, 2015 r.

³ Jw.

- **wsparcia finansowego IS i rezultatów w kontekście rozwoju poszczególnych specjalizacji** - zmiana wskaźników dedykowanych IS ze szczególnym uwzględnieniem niedostatecznej efektywności działań;
- **motywację i mobilizację do realizacji** – przykłady i efekty już realizowanych działań zainspirują partnerów społeczno-gospodarczych do wdrażania nowych projektów;
- **promocję regionalnych inteligentnych specjalizacji** – informacja o wynikach monitorowania przyczyni się do lepszego zrozumienia założeń strategii i rozwoju nowych inicjatyw. Konkretnie działania będą stanowiły dobrą ilustrację celów strategii.
- **dostarczenie informacji przedsiębiorcom ze specjalizacji działającym w regionie** – informacja o aktywności w obszarze B+R+I może inspirować do własnych przedsięwzięć w tym obszarze, ale stanowić ma także ogólne źródło wiedzy o kierunkach w jakich zmierza specjalizacja;
- **wskazanie jednostkom naukowym kierunków**, w które powinna włączać się regionalna społeczność naukowa;
- **umożliwienie instytucjom otoczenia biznesu, organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców oraz samorządom lokalnym** pogłębienia znajomości uwarunkowań i kierunków rozwoju specjalizacji, tak by w odpowiedni sposób przygotować ofertę wsparcia dla biznesu.

Kluczowe jest zatem, by system monitorowania zapewniał wysokiej jakości, użyteczne i przystępne informacje zwrotne dla wszystkich grup interesariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Raporty udostępniane będą publicznie. Sposób informowania (dostarczania wyników) dostosowany będzie do specyfiki grupy docelowej. Pisemny raport w większym stopniu skierowany będzie do decydentów oraz instytucji naukowych, z kolei dla przedsiębiorców skierowana będzie forma skrócona (syntetyczna – przedstawienie wyników), m.in. prezentacja multimedialna. Oprócz prezentacji na spotkaniach organizowanych w ramach integracji specjalizacji, promocja materiału do przedsiębiorstw IS działających w regionie wykorzystywać będzie bezpośrednie kanały dotarcia do firm.

III. ORGANIZACJA SYSTEMU MONITOROWANIA

Województwo warmińsko-mazurskie posiada kilkunastoletnie doświadczenie w monitorowaniu regionalnych dokumentów strategicznych. Jest to jedyny region w Polsce, w którym od 2000 r. powstają coroczne raporty z realizacji *Strategii rozwoju*⁴, a od 2011 również uzupełniające raporty odnoszące się do realizacji Regionalnej Strategii Innowacyjności do roku 2020⁵. Monitorowanie inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego będzie stanowić uzupełnienie procesu monitoringu *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego*, i służyć będzie obserwacji inteligentnych specjalizacji jako element procesu tzw. przedsiębiorczego odkrywania opisanego w dokumencie RIS3 GUIDE⁶ wydanego przez Platformę S3, powołaną przez Komisję Europejską.

⁴ Raporty z realizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego* dostępne są pod adresem <http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/30/raporty-z-realizacji-strategii-2020.html>

⁵ Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego we wrześniu 2010 roku. Raporty z realizacji Strategii dostępne są pod adresem <http://ris.warmia.mazury.pl/monitoring-ris>

⁶ Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3) Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann Ph., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., Platforma S3 (2012)

Przyjmuje się, że monitoring inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego będzie integralnym komponentem monitoringu Strategii rozwoju i struktura systemu monitoringu specjalizacji uwzględnia to założenie. Mając na uwadze zakres i szczegółowość danych, które będą analizowane w kontekście IS planowane jest opracowanie raportów z monitorowania specjalizacji jako dokumentów uzupełniających raporty z realizacji Strategii. Struktura systemu monitorowania IS obejmuje wszystkie podmioty struktury przyjętej dla Strategii rozwoju, niemniej jednak uzupełniona została o elementy charakterystyczne dla specyfiki obszaru (innowacyjności gospodarki) wykorzystywane dotychczas w monitorowaniu realizacji *Regionalnej Strategii Innowacyjności województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020*⁷

W strukturę systemu monitorowania inteligentnych specjalizacji wchodzi:

- **Sejmik Województwa** – w którego kompetencjach leży rozpatrywanie i przyjmowanie zbiorczego raportu okresowego z realizacji Strategii zgodnie z przyjętym harmonogramem;
- **Zarząd Województwa** – jako podmiot zarządzający rozwojem województwa, nadzorujący i organizujący proces monitorowania;
- **Komitet Monitorujący** – w składzie: Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przedstawiciele Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego; przewodniczący Komisji Strategii Sejmiku Województwa; przedstawiciel powiatów; przedstawiciele miast: Olsztyna, Elbląga i Ełku; przedstawiciel gmin; przedstawiciele klubów radnych Sejmiku Województwa; przedstawiciele organizacji gospodarczych, społecznych i pozarządowych; przedstawiciele podmiotów realizujących zadania w ramach programów wojewódzkich. Zakres odpowiedzialności Komitetu Monitorującego obejmuje:
 - ocenę przebiegu, efektywności i skuteczności realizacji Strategii,
 - ocenę i opiniowanie realizacji konkretnych celów,
 - ocenę postępów i rezultatów konkretnych działań,
 - składanie odpowiednich propozycji do jednostek wdrażających,
 - przyjmowanie okresowych raportów z realizacji Strategii.
- **Regionalny Komitet Sterujący ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności (RKS ds. RSI)**⁸ – który analizuje i przyjmuje raporty okresowe; ocenia postępy prac i efektywność wdrażania polityki innowacyjnej; proponuje działania usprawniające
- **Koordynator** – Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego, do którego zadań należy pozyskiwanie danych od poszczególnych instytucji, współpraca z Komitetem Monitorującym i RKS ds. RSI, przygotowanie zbiorczego raportu okresowego z realizacji Strategii.
- **Pozostali uczestnicy systemu monitoringu** – najważniejsze instytucje w regionie uczestniczące w procesie realizacji Strategii, które odpowiedzialne są za terminowe przekazywanie danych Koordynatorowi:

⁷ W ramach planowanej w latach 2016/2017 ewaluacji śródkresowej *Regionalnej Strategii Innowacyjności województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020* zakłada się m.in. wykonanie analizy możliwości ujednolicenia dokumentów strategicznych odnoszących się do polityki innowacyjnej regionu w kontekście IS, w tym również modyfikację listy wskaźników oraz powiązanie systemu monitorowania inteligentnych specjalizacji z monitoringiem RSI.

⁸ Regionalny Komitet Sterujący ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności powołany został w marcu 2009 r. jako niezależne ciało opiniotwórczo-doradcze Zarządu Województwa i skupia przedstawicieli kluczowych dla regionu instytucji naukowych, okołobiznesowych oraz pracodawców. Do jego zadań należy m.in. koordynacja procesu wdrażania i monitoringu RSI, inicjowanie aktywnego udziału partnerów społecznych w budowaniu systemu innowacji w województwie warmińsko-mazurskim, opiniowanie projektów i przedsięwzięć innowacyjnych oraz koordynacja inicjatyw wpływających na rozwój innowacyjności regionu. Obecnie liczy 30 członków.

- **Jednostki odpowiedzialne za wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, tj.:** Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego UM, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego UM, Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie;
- **Departamenty Urzędu Marszałkowskiego**, w tym szczególnie: Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa; Departament Turystyki; Departament Kultury i Edukacji; Departament Społeczeństwa Informacyjnego; Departament Koordynacji Promocji; Departament Współpracy Międzynarodowej;
- **organizacje i instytucje** zaangażowane poprzez wykorzystywanie, koordynowanie i wspieranie działań związanych z realizacją Strategii w obszarze inteligentnych specjalizacji, w tym szczególnie: Urzędy Miast (Olsztyna, Elbląga i Ełku), uczelnie wyższe (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Tadeusza Kotarbińskiego, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego, Olsztyńska Szkoła Biznesu s.c., Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) instytucje naukowe i edukacyjne (Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza, Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty), instytucje otoczenia biznesu (Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny, Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Elbląski Park Technologiczny, Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o. o. w Działdowie, Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA S.A., Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości, Działdowska Agencja Rozwoju DAR S.A.), specjalne strefy ekonomiczne.

Proces monitoringu IS realizowany będzie w ramach zadań Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego, który jest odpowiedzialny za monitoring Strategii WiM 2025, RSI WiM oraz jednego z głównych instrumentów wsparcia inteligentnych specjalizacji – Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 .

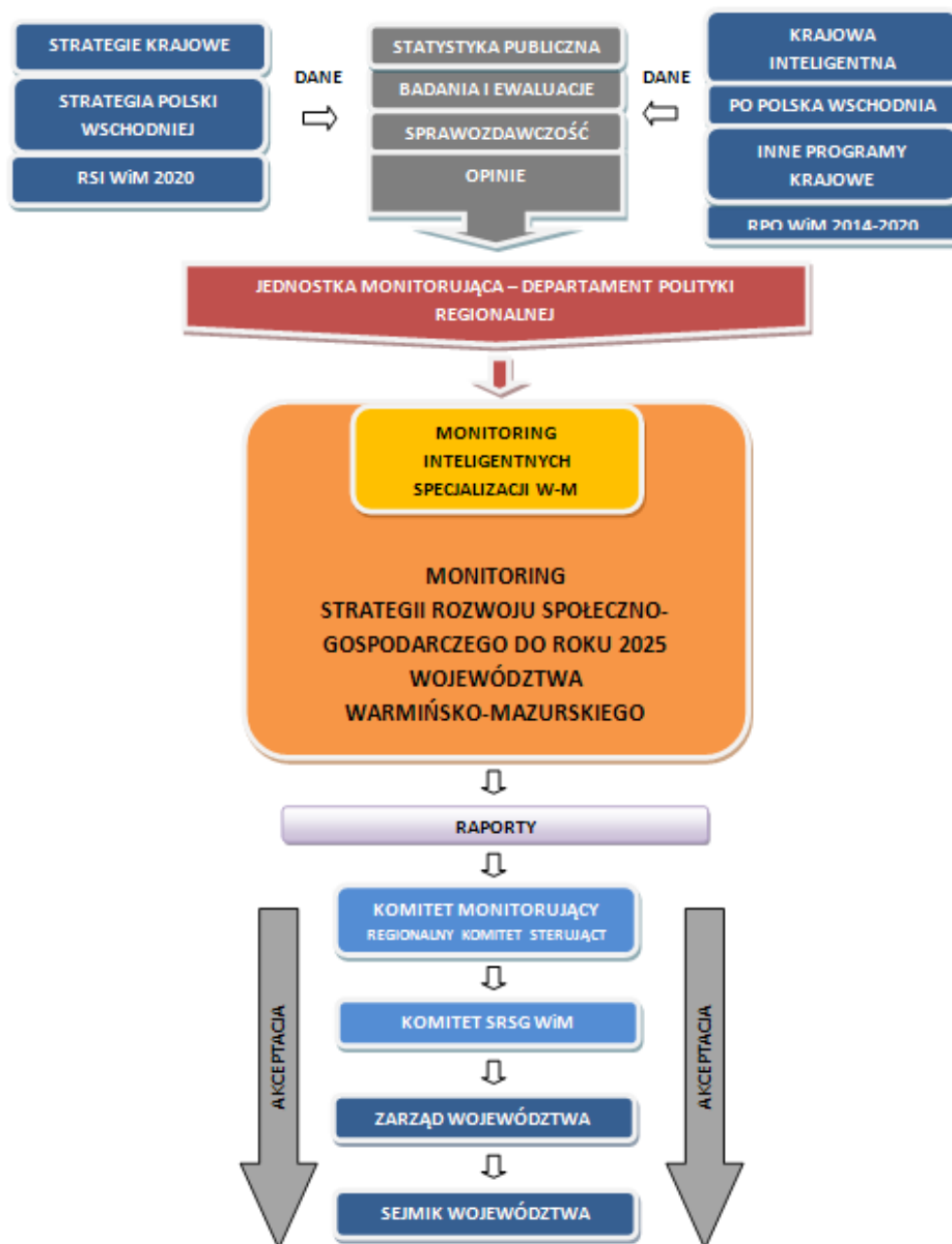
W odniesieniu do systemu monitorowania IS wzięto również pod uwagę procesy zewnętrzne, które silnie oddziałują na badanie realizacji strategii na poziomie regionalnym:

1. postępującą rozbudowę systemu statystyki publicznej
2. monitoring Krajowych Inteligentnych Specjalizacji;
3. zainteresowanie UE procesami rozwojowymi opartymi na koncepcji inteligentnych specjalizacji.

System monitorowania regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego prezentuje rysunek 2:

Rysunek 2

System monitorowania regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Opracowanie własne

Założenia dotyczące systemu monitorowania inteligentnych specjalizacji:

- **koncepcja monitorowania (metodologia)** – metodologia będzie charakteryzować się następującymi cechami:
 - prostota - dotyczy to zarówno sposobu pozyskiwania danych, jak i generowania wniosków,
 - cykliczność - przejawiająca się możliwością generowania raportów oraz prowadzenia badań w tych samych odstępach czasu,

- trwałość (względna), co oznacza, iż monitoring powinien być – przynajmniej przez jakiś czas – realizowany przy pomocy tych samych założeń i metod badawczych, opierając się na zbliżonych próbach analitycznych. Dopuszczane są jednak niewielkie modyfikacje.
- **źródła danych** – monitoring będzie bazować na danych pochodzących z oficjalnej statystyki publicznej oraz z innych źródeł, jednak pod warunkiem, że gwarantują one:
 - rzetelność informacji;
 - wiarygodność (odpowiednia próba badawcza);
 - porównywalność (w czasie i/lub z wynikami innych źródeł);
- **parametry oceny** – monitoring będzie odnosić się do zakładanych wskaźników realizacji celów. Do parametrów oceny zaliczono następujące elementy:
 - odchylenie od zakładanych celów (procentowe, bezwzględne – w kontekście krajowym i europejskim);
 - czynniki kształtujące osiągnięte wyniki (wspierające i ograniczające – pod kątem możliwości wpływu na nie polityki publicznej).

IV. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Mając na uwadze, iż monitoring inteligentnych specjalizacji będzie komponentem monitoringu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, wybór wskaźników nawiązuje do zmiennych już gromadzonych w tym systemie, jak i do wskaźników RPO WiM 2014-2020 oraz RSI WiM. Przyjmuje się, że wszystkie wskaźniki wykorzystywane w procesie monitorowania inteligentnych specjalizacji będą:

- ☐ cechowały się zmiennością ich wartości w wyniku interwencji publicznej,
- ☐ odzwierciedlały istotę planowanych interwencji,
- ☐ minimalizowały występujące efekty pozorne,
- ☐ statystycznie wiarygodne,
- ☐ umożliwiały bezpośrednią interpretację, porównywalność w czasie oraz z wynikami z innych źródeł oraz minimalizowały możliwość zniekształcenia danych,
- ☐ łatwe do zbierania i mierzenia nie powodując nadmiernych kosztów,
- ☐ umożliwiały dezagregację danych na branże, obszar geograficzny, wielkość przedsiębiorstw itp.
- ☐ uwzględniały specyfikę 3 inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego
- ☐ umożliwiały porównanie z innymi regionami Polski (i – tam gdzie to możliwe – Europy)

Wobec inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur stosowany będzie monitoring oparty na trzech poziomach:

1. Monitorowanie **wzrostu konkurencyjności Warmii i Mazur osiągniętej poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji** – pierwszy poziom monitorowania odnosić się będzie do całości sytuacji gospodarczej Warmii i Mazur. Do tego poziomu wykorzystywane będą wybrane wskaźniki już monitorowane w ramach Strategii WiM 2025. Oprócz wskaźników ujętych w Strategii uwzględniono w tej części wskaźniki wskazane w raporcie pn. „Zarządzanie i monitoring inteligentnych specjalizacji w województwie warmińsko-mazurskim”. Wzmacniające się specjalizacje będą oddziaływać na poziomy ogólnowojejewódzkie wskaźniki. Źródłem

danych w tej części będzie statystyka publiczna (dane Głównego Urzędu Statystycznego) (Tabela 1)

Tabela 1. Wskaźniki monitorowania odnoszące się do wzrostu konkurencyjności Warmii i Mazur poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji

Nr	Wskaźnik	Jedn.	Źródło danych, częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady na działalność B+R (GERD) jako % PKB wg cen bieżących	proc.	GUS, rocznie
2.	Nakłady na B+R ponoszone przez organizacje gospodarcze (BERD) w nakładach na B+R ogółem	proc.	GUS, rocznie
3.	Nakłady na działalność B+R jako % PKB w sektorze rządowym i szkolnictwa wyższego wg cen bieżących (GOVERD + HERD)	proc.	GUS, rocznie
4.	Wartość dodana brutto (w cenach bieżących) na 1 pracującego ogółem	zł	GUS, rocznie
5.	Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle i usługach	proc.	GUS, rocznie
6.	Przedsiębiorstwa, które dokonały zgłoszeń patentowych jako % przedsiębiorstw ogółem	proc.	GUS, rocznie
7.	Korzystający (krajowi i zagraniczni łącznie) z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania ⁹	tys. os.	GUS, rocznie

Źródło: „Badanie potencjału ..” Geoprofit Wojciech Dziemianowicz, ECORYS Polska Sp. z o.o.

2. Monitorowanie **rozwoju inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur** – oparte o wskaźniki, które w możliwie bezpośrednim stopniu dotyczą trzech specjalizacji (razem, a tam gdzie to możliwe – każdej z osobna). Poniższy katalog wskaźników (tabela 2) to poszerzenie zmiennych przewidzianych w Strategii WiM 2025 dla celu operacyjnego 1.1. *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji*. Ten najbardziej wymagający poziom monitorowania jest jednocześnie najsilniej „dotknięty” ograniczonymi zasobami statystyki publicznej oraz wymaga zamawiania danych. Stąd oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego dla poprawy wartości monitorowania niezbędne będzie wykorzystanie także własnego badania na próbie przedsiębiorstw należących do IS.

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania odnoszące się do rozwoju inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur

Nr	Wskaźnik	Jedn.	Ł/p*	Źródło danych, częstotliwość pomiaru
1.	Udział absolwentów grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami w ogóle absolwentów szkół wyższych (publicznych i prywatnych)	%	Ł	GUS, rocznie
2.	Udział uczniów zasadniczych szkół zawodowych, techników i szkół policealnych (bez specjalnych) z grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami w ogóle uczniów tego typu szkół	%	Ł	GUS, rocznie
3.	Wartość dodana brutto w branżach powiązanych z inteligentnymi specjalizacjami jako % wartości dodanej brutto województwa ogółem (mierzona w cenach bieżących)	%	P	Zam. z GUS, nie rzadziej niż raz na 4 lata
4.	Liczba projektów realizowanych z partnerami	szt.	P	Badanie własne

⁹ Wskaźnik wykorzystywany w dotychczasowym monitoringu SRRW-M. Wskaźnik konkurencyjności specjalizacji Ekonomia wody.

	krajowymi i zagranicznymi			
5.	Wskaźniki eksportu towarów IS: - Wartość eksportu towarów IS (w rozbiu na poszczególne IS) i jego dynamika względem roku poprzedniego, - Udział eksportu towarów IS ogółem w łącznym eksporcie województwa, - Udział eksportu regionalnego poszczególnych towarów IS w analogicznym eksporcie krajowym.	zł, % %	P	CAAC (dostępne na zamówienie) lub <i>Lista wskaźników wspólnych MIR</i> (w miarę dostępności). Dane dostępne w cyklu rocznym. Sugerowane zamówienie i opracowanie raz na dwa lata.
6.	Podmioty nowozarejestrowane w REGON w branżach sklasyfikowanych do IS (liczba i dynamika)	Jedn.	P	GUS z rejestru REGON, rocznie, na zamówienie. Sugerowane zamówienie i opracowanie raz na dwa lata.
7.	Dynamika przychodów ze sprzedaży firm z branż zaklasyfikowanych do IS	proc.	P	GUS z badania SP, rocznie, na zamówienie. Sugerowane zamówienie i opracowanie raz na dwa lata.
8.	Zatrudnienie w firmach z branż sklasyfikowanych do IS (wartość bezwzględna oraz jako % zatrudnienia w woj. ogółem)	osoby, proc.	P	GUS z badania SP, rocznie, na zamówienie. Sugerowane zamówienie i opracowanie raz na dwa lata.
9.	Liczba podmiotów, które poniosły nakłady na działalność badawczo-rozwojową jako % podmiotów ogółem	proc.	P	GUS z badania SP, rocznie, na zamówienie. Sugerowane zamówienie i opracowanie raz na dwa lata.

* (Ł) – trzy specjalizacje łącznie; (P) – każda specjalizacja pojedynczo.

Źródło: „Badanie potencjału ..” Geoprofit Wojciech Dziemianowicz, ECORYS Polska Sp. z o.o.

3. **Monitorowanie oddziaływania wsparcia udzielanego inteligentnym specjalizacjom Warmii i Mazur – wskaźniki produktu i nakładu zakładane do monitorowania RPO WiM 2014-2020 dotyczące osi 1. *Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur* priorytet inwestycyjny 1a, 1b (dedykowane projektom IS) oraz 3a, 3b, 3c (preferencje dla projektów z obszarów IS) będą zbierane łącznie oraz w rozbiu na poszczególne IS (dopuszczalna jest wielokrotna klasyfikacja do kilku IS). Źródłem danych będą informacje z lokalnego systemu informatycznego zawierającego dane dotyczące RPO WiM 2014-2020.**

Tabela 3. Wskaźniki monitorowania oddziaływania wsparcia rozwoju inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur

Nr	Wskaźnik	Jedn.	Źródło danych, częstotliwość pomiaru
1.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie wdrożenia wyników prac B+R	szt.	SL 2014/ rocznie
2.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje),	zł./ EUR	SL 2014/ rocznie
3.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	zł./ EUR	SL 2014/ rocznie
4.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju,	zł./ EUR	SL 2014/ rocznie
5.	Liczba dokonanych zgłoszeń patentowych/wzorów użytkowych/ wzorów przemysłowych	szt.	SL 2014/ rocznie
6.	Liczba firm, które wprowadziły innowacje w wyniku zrealizowanej interwencji zorientowanej na wsparcie współpracy	szt.	SL 2014/ rocznie
7.	Liczba inicjatyw proinnowacyjnych realizowanych przez klastry/sieci powiązań w wyniku zrealizowanej interwencji	szt.	SL 2014/ rocznie
8.	Liczba innowacji wprowadzonych w wyniku zrealizowanej interwencji zorientowanej na wsparcie współpracy	szt.	SL 2014/ rocznie
9.	Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług,	szt.	SL 2014/ rocznie
10.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	SL 2014/ rocznie
11.	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej,	os.	SL 2014/ rocznie
12.	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw,	szt.	SL 2014/ rocznie
13.	Liczba patentów zgłoszonych ogółem w wyniku interwencji	szt.	SL 2014/ rocznie
14.	Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	szt.	SL 2014/ rocznie
15.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy,	szt.	SL 2014/ rocznie
16.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku.	szt.	SL 2014/ rocznie
17.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	SL 2014/ rocznie
18.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	szt.	SL 2014/ rocznie
19.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie,	szt.	SL 2014/ rocznie
20.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	szt.	SL 2014/ rocznie
21.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R	szt.	SL 2014/ rocznie
22.	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	szt.	SL 2014/ rocznie
23.	Liczba przedsiębiorstw zaangażowanych we wsparte klastry	szt.	SL 2014/ rocznie
24.	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.	SL 2014/ rocznie
25.	Liczba uzyskanych patentów	szt.	SL 2014/ rocznie
26.	Liczba uzyskanych praw ochronnych na wzór użytkowy	szt.	SL 2014/ rocznie

27.	Liczba uzyskanych praw z rejestracji na wzór przemysłowy	szt.	SL 2014/ rocznie
28.	Liczba wspartych klastrów, inicjatyw klastrowych i powiązań kooperacyjnych	szt.	SL 2014/ rocznie
29.	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.	SL 2014/ rocznie
30.	Odsetek przedsiębiorstw, które złożyły zgłoszenie patentowe w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
31.	Odsetek przedsiębiorstw, które zwiększyły wartość eksportu w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
32.	Odsetek wspartych przedsiębiorstw, które po raz pierwszy wykazały nakłady na działalność B+R w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
33.	Odsetek wspartych przedsiębiorstw, które po raz pierwszy wykazały nakłady na działalność innowacyjną w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
34.	Odsetek wspartych przedsiębiorstw, które podjęły działalność eksportową w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
35.	Odsetek wspartych przedsiębiorstw, które podjęły działalność innowacyjną w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
36.	Odsetek wspartych przedsiębiorstw, które zatrudniły osobę ze stopniem co najmniej doktora w wyniku zrealizowanej interwencji	%	SL 2014/ rocznie
37.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych,	ha	SL 2014/ rocznie
38.	Przychody ze sprzedaży na eksport (w ramach i poza UE) wyrobów i/lub usług, osiągnięte przez przedsiębiorstwo wsparte w zakresie internacjonalizacji działalności w wyniku zrealizowanej interwencji	zł./ EUR	SL 2014/ rocznie
39.	Wartość projektów realizowanych przez klastry, inicjatywy klastrowe i powiązania kooperacyjne (wszystkie nie tylko innowacyjne)	zł./ EUR	SL 2014/ rocznie
40.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	SL 2014/ rocznie

W monitorowaniu IS Warmii i Mazur oprócz statystyki publicznej (danych ogólnodostępnych i zamawianych) wykorzystane będą również badania regionalne, które pozwolą dostarczyć informacji jakościowych do okresowego monitoringu, nieuchwytnych w bazach danych. Proponowany zakres zagadnień jest tak sprofilowany, by mógł być pomocny w efektywniejszym działaniu instytucji otoczenia biznesu oraz instytucji publicznych na rzecz wzmacniania specjalizacji.

Badanie na poziomie regionalnym powinno być przedłużeniem *Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego* – w ograniczonej formie, koncentrującej się na wybranych kwestiach jakościowych (ilościowych dostarczą wcześniej opisane elementy monitoringu, które w ramach opisywanego badania regionalnego powinny być zestawione). W raporcie z badania regionalnego przedstawione powinny być informacje dla każdej z trzech specjalizacji, a badanymi podmiotami powinny być przedsiębiorstwa, instytucje naukowe oraz otoczenia biznesu. Sugerowany harmonogram realizacji to minimum dwa razy w ciągu 7 lat.

Proponowany zakres tematyczny tego badania specjalizacji powinien pogłębiać m.in. następujące zagadnienia:

- Potrzeby rozwojowe podmiotów, w tym szczególnie zapotrzebowania kadrowe przedsiębiorstw – poszukiwane kwalifikacje i zawody;
- Krótkookresowe wyzwania rozwojowe dla podmiotów ze specjalizacji;
- Świadomość współtworzenia inteligentnej specjalizacji;
- Oczekiwania i propozycje zmian wobec instrumentów wsparcia na poziomie regionalnym;
- Ocena rozwoju specjalizacji w ostatnich latach z punktu widzenia prowadzonej działalności;
- Uwzględnienie oddziaływania wyznaczonych w Strategii WiM 2025 zagadnień horyzontalnych wspólnych dla trzech specjalizacji, tj. technologii informacyjno-komunikacyjnych; finansowania; logistyki; targów i promocji; bezpieczeństwa. Uwzględnienie w badaniu powinno odbywać się poprzez wskazanie potrzeb/barier przedsiębiorców IS w wymienionych polach.

Podane powyżej zestawienia wskaźników mogą zostać rozszerzone w wyniku realizacji zamówienia, o którym mowa w pkt. I. W ramach zamówienia zostaną również oszacowane wartości bazowe i docelowe wskaźników monitorowania regionalnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.

W monitoringu inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego zostaną także wykorzystane zmienne z *Listy wskaźników wspólnych*, wypracowanej w ramach koordynowanych przez Ministerstwo Rozwoju prac z samorządami regionów. Planuje się, że dane z ww. Listy będą publikowane w postaci corocznych raportów zawierających wartości wskaźników pozwalających na monitorowanie specjalizacji (dla wszystkich województw). Poniżej przedstawiono wskaźniki z *Listy wskaźników wspólnych*, które, o ile będą ostatecznie udostępniane, mogą być w wartościowy sposób wykorzystane w regionalnym monitoringu IS oraz w okresowych ewaluacjach.

Tabela 4. Wskaźniki dla IS – wybór z *Listy wskaźników wspólnych*...

Nr	Nazwa wskaźnika	Przekroje danych
1.	Wartość eksportu jako % wartości eksportu województwa ogółem	Grupy towarowe
2.	Dynamika eksportu ogółem	Sekcja / działy / klasy PKD Wielkość przedsiębiorstwa
3.	Bilans handlowy ogółem	Grupy towarowe
4.	Wartość eksportu (lub bilans handlowy) na 1 zatrudnionego w danej specjalizacji	Grupy towarowe
5.	Wartość Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych	Sekcja / działy / klasy PKD
6.	Koncentracja eksportu wg. branż	Grupy towarowe
7.	Przesunięcia udziałów dla eksportu (shift-share)	Grupy towarowe
8.	Koncentracja zatrudnienia wg. branż – współczynnik lokalizacji (LQ) dla zatrudnienia	Sekcja / działy / klasy PKD
9.	Przesunięcia udziałów dla zatrudnienia (shift-share)	N/D
10.	Koncentracja przedsiębiorstw wg. branż – współczynnik lokalizacji (LQ) dla liczby podmiotów gospodarczych	Sekcja / działy / klasy PKD
11.	Przesunięcia udziałów dla liczby przedsiębiorstw (shift-share)	N/D
12.	Koncentracja wartości dodanej wg. branż	Sekcja / działy / klasy PKD
13.	Przesunięcia udziałów wartości dodanej (shift-share)	N/D
14.	Potencjał naukowy wg dziedzin nauki lub działów techniki – współczynnik lokalizacji dla udzielonych patentów	Sekcja / działy / klasy PKD
15.	Rozbicie patentów/wzorów użytkowych i wzorów przemysłowych na technologie do zastosowania w konkretnych branżach lub międzybranżowo	Działy nauki i techniki
16.	Liczba przyznanych patentów/ wzorów użytkowych i wzorów przemysłowych	Sekcja / działy / klasy PKD Działy nauki i techniki
17.	Potencjał naukowy wg dziedzin nauki – współczynnik lokalizacji dla	Sekcja / działy / klasy PKD

	publikacji naukowych	
18.	Regionalne przepływy międzygałęziowe	Grupy towarowe
19.	Liczba funkcjonujących klastrów wg obszarów specjalizacji	N/D
20.	Relacje sieciowe w klastrach – analiza SNA	N/D
21.	Benchmarking i analiza trendów rynkowych w obszarach specjalizacji (nisze na rynkach międzynarodowych, zmiany popytu i podaży, pozycja i działania konkurentów)	N/D

Źródło: opracowanie na podstawie *Listy wskaźników wspólnych* - załącznika do *Założeń dla koordynacji systemu monitoringu i ewaluacji (M&E) dla strategii badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) w Polsce*, raport MIR, Warszawa, wrzesień 2014.

V. TRYB I HARMONOGRAM PREZENTACJI WYNIKÓW

Raporty okresowe dotyczące specjalizacji przygotowywane będą równocześnie z raportami z realizacji Strategii zgodnie z poniższym harmonogramem nie rzadziej niż co dwa lata. Raporty obejmą informacje o realizacji celów i kierunków działań w monitorowanym okresie. Wskaźniki kontekstowe, bazujące na statystyce publicznej, ze względu na większe opóźnienie pozostaną tłem statystycznym.

Zadanie	Termin
Zebranie danych w bazie (corocznie)	do 30. kwietnia
Przygotowanie informacji o realizacji poszczególnych celów strategicznych (corocznie)	do 10. maja
Opracowanie raportu okresowego (nie rzadziej niż co dwa lata)	do 15. czerwca
Przyjęcie raportu okresowego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego (nie rzadziej niż co dwa lata)	do 31. sierpnia

VI. UWARUNKOWANIA I CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA SUKCES PROCESU MONITORINGU

Przyjmuje się, iż sukces procesu monitorowania (terminowość, jakość i rzetelność danych, zaangażowanie władz i interesariuszy) zależy jest od:

- Właściwego zapewnienia i zaangażowania zasobów ludzkich – w kontekście organizatorów monitoringu zasoby ludzkie będą charakteryzować się odpowiednimi kwalifikacjami zarówno na poziomie technicznym (systemy informatyczne, obieg dokumentów w Urzędzie), wykorzystanie informacji monitoringowych), jak i merytoryczno-realizacyjnym (relacje między poszczególnymi działaniami, a celami strategicznymi, wpływ efektywnego monitoringu na realne decyzje strategiczne, wyciąganie szerszych wniosków). Z kolei w kontekście odbiorców (użytkowników) monitoringu, do których należą władze samorządowe, administracja, ale przede wszystkim przedsiębiorcy i jednostki naukowo-badawcze ważne jest zrozumienie relacji między nakładami i wynikami w monitoringu.
- Zaangażowania w proces przedsiębiorstw
- Dostępności danych w statystyce publicznej
- Podejścia władz do procesu i wyników monitorowania
- Możliwości wykorzystania danych/ wniosków z monitorowania iS (szybkość reakcji).